

OPONENTSKÝ POSUDEK NA DIPLOMOVOU PRÁCI:

Václav Janoščík: Pojem autonomie, k předpokladům moderní subjektivity a dějinnosti

Předkládaný text nepatří k běžnému standardu diplomových prací z historiografie, jak volbou tématu, tak zvolenou metodou poněkud vybočuje. Toto „narušení“ konvencí je však v Janoščíkově případě provázeno mimořádnou erudicí, důrazem na vnitřní organizaci textu a též konzistentní a střizlivou argumentací. Díky tomu se autorovi povětšinou daří, aby unikl potenciálním rizikům, jež se v interdisciplinární reflexi pojmu autonomie skrývají. Téma autonomie subjektu je totiž velmi široké a případná analýza (navíc ve formátu diplomové práce) hrozí utonout v bezbřehosti. Každý z diskursů, z jejichž perspektivy Janoščík fenomén autonomního subjektu reflektuje, má svůj specifický jazyk (svou metodologii). Tato heteroglosie ovšem klade mimořádné nároky na pojmový aparát a odpovídající argumentaci, jež pro tyto různé formulace téhož vytvoří vhodný kontext, v němž se jednotlivé perspektivy vzájemně propojí. V optimálním případě nedojde k postupnému tříštění tématu (v chaotickém víru samoučelné interdisciplinární ekvilibristiky), ale naopak k jeho hlubší krystalizaci, k vyjasnění jeho obsahu. Václav Janoščík si je těchto rizik velmi dobře vědom a snaží se jim předejít.

První úskalí autor zdolává volbou autorů a textů, jež představují reprezentativní model pojetí autonomního subjektu v rámci daného diskursu. Tento výběr vhodně ohraničuje reflexi pojmu autonomie a nevytváří přitom dojem, že autor usiluje o extenzivní popis fenoménu a jeho „uzavřenou analýzu“ (s. 150). Interdisciplinární záběr Václava Janoščíka je v tomto ohledu impozantní a odráží se v něm široký záběr jeho studia (historie, filosofie, právo, umění). Připadám si tak poněkud hnidopišsky, když připomínám, že jednotlivé analýzy pojmu autonomie v kontextech filosofie práva, filosofie dějin, sociálních teorií, historie a dějin idejí by obohatila perspektiva literární teorie. Zejména recepční estetika, pro níž autonomie subjektu (role čtenáře) představuje klíčové téma, by práci zajímavě doplnila.

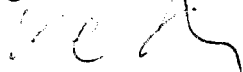
Zdolat úskalí druhé je nepochybně obtížnější a Václav Janoščík se zde potýká s viditelnými problémy. Daří se mu vymezit klíčová témata a pojmy, jež představují hlavní průniky jednotlivých kontextů a vytváří funkční kostru diplomové práce (autonomie, dialektika, dějinnost aj.). Dále si pomáhá především důslednou a opakovanou inventarizací svého badatelského záměru, opakováním a sumarizací klíčových tezí. Tyto „návraty“ jsou příkladně koncisé a patří k nejlepším pasážím práce (zejména s. 124-132), zároveň však prozrazují nejistotu ohledně zvoleného jazyka, který místy příliš podléhá reflektovaným

kontextům a sugesci jejich vlastního jazyka. Předjímá-li autor v závěru práce potenciální výtku ve smyslu nevyzrálosti vlastní argumentace, nelze než v tomto smyslu souhlasit. Zejména pokud Václav Janošik deklaruje snahu vymezit ze svých analýz moderní subjektivitu a dějinnosti impulsy především pro historiografii, měl by výše zmiňovanou heteroglosii „zčitelnit“ vhodnou volbou metajazyka, jenž by byl vstřícnější vůči metodologickému diskursu historiografie. To je však mimořádně obtížný úkol, který přesahuje rámec diplomové práce.

Mám-li tedy hledat výhrady vůči předkládané práci, ocitám se spíše v rovině stylistické formy než věcného obsahu. Je patrné, že práce vznikala pod jistým tlakem (viz místy nedokončené úvahy v poznámkách pod čarou, překlepy atd.) a že na patřičné „vyzrání“ nebyl mnohdy dostatek času. Přesto platí, že pozitiva práce jednoznačně převažují případné nedostatky. Václav Janošik se odvážně pustil na (v českém kontextu) nepřiliš jistou půdu, plodně se pokusil o tematicky sevřený dialog příbuzných diskursů, zohlednil i nejnovější odbornou literaturu a řadu starších prací netradičně kontextualizoval (v tomto smyslu mě příjemně překvapilo využití Dialektiky konkrétního Karla Kosíka). V podtextu exkursů do „jiných“ světů přitom stála jasně definovaná historiografická otázka, zacílená na metodologické možnosti současné vědy vypovídat o historicitě lidské existence.

Navržené hodnocení: výborně

Mgr. Kamil Činátl, Ph.D.

V Praze 8.9. 2010